

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ**

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
ІНСТИТУТ МАГІСТРАТУРИ, АСПІРАНТУРИ, ДОКТОРАНТУРИ
ІНСТИТУТ МАТЕМАТИКИ, ФІЗИКИ І ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

**ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ**

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ: МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ, ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ

Збірник наукових праць

Випуск сорок сьомий

**Київ – Вінниця
2016**

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (протокол № 4 від 27 квітня 2016 р.), вченою радою Інституту професійно-технічної освіти НАПН України (протокол № 5 від 02 квітня 2016 р.), вченою радою Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України (протокол № 4 від 28 квітня 2016 р.) і вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 4 від 27 квітня 2016 р.).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Гуревич Роман Семенович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Інститут магістратури, аспірантури, докторантури, директор, (головний редактор).

Коломієць Алла Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра математики та інформатики, завідувач, (заступник головного редактора).

Шевченко Людмила Станіславівна – кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра інформаційних та інноваційних технологій в освіті (відповідальний секретар).

Ничкало Нелля Григорівна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, академік-секретар.

Биков Валерій Юхимович – доктор технічних наук, професор, дійсний член НАПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, директор.

Лук'янова Лариса Борисівна – доктор педагогічних наук, професор, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, директор.

Радкевич Валентина Олександрівна – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, директор.

Козяр Михайло Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, ректор.

Лазаренко Наталія Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, ректор.

Акімова Ольга Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра педагогіки, завідувач.

Гомонюк Олена Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, Хмельницький національний університет, кафедра практичної психології та педагогіки.

Ковтонюк Мар'яна Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра математики та інформатики.

Матяш Ольга Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра алгебри і методики навчання математики, професор.

Паламарчук Ольга Миколаївна – доктор психологічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра психології, завідувач.

Тарасенко Галина Сергіївна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра дошкільної і педагогічної освіти, завідувач.

Шахов Володимир Іванович – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра психології, професор.

Кадемія Майя Юхимівна – кандидат педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра інформаційних та інноваційних технологій в освіті, завідувач.

Гуревич Ірина – професор, PhD, технічний університет м. Дармштадт, Інститут перероблення знань, директор (ФРН).

Беженар Юлія Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, установа освіти «Вітебський державний університет імені М.П. Машерова», художньо-графічний факультет, декан (Білорусь).

Ляска Євгенія Івона – доктор педагогічних наук габлітований, професор звичайний, Жешувський університет, вища школа педагогічна в Мисловицях (республіка Польща).

С 95 Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 47 / редкол. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. – 323 с.

У збірнику наукових праць відомі дослідники, педагоги-практики середніх загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, працівники коледжів і вищих навчальних закладів висвітлюють теоретичні й прикладні аспекти впровадження сучасних інформаційних технологій та інноваційних методик навчання у підготовку кваліфікованих робітників, молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів і магістрів. Для науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, коледжів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти. Статті збірника подано в авторській редакції.

Рецензенти:

Н.М. Бідюк, доктор педагогічних наук, професор (Хмельницький національний університет);

О.М. Коберник, доктор педагогічних наук, професор (Уманський державний педагогічний університет імені П. Тичини);

В.А. Петрук, доктор педагогічних наук, професор (Вінницький національний технічний університет);

М.І. Лазарев, доктор педагогічних наук, професор (Харківська інженерно-педагогічна академія);

В.Г. Хоменко, доктор педагогічних наук, професор (Бердянський державний педагогічний університет).

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
NATIONAL ACADEMY OF EDUCATIONAL SCIENCE OF UKRAINE**

**VINNYTSIA STATE MYKHAILO KOTSIUBYNSKYI PEDAGOGICAL UNIVERSITY
INSTITUTE OF MAGISTRACY, POSTGRADUATE AND DOCTORAL STUDIES
INSTITUTE OF MATHEMATICS, PHYSICS AND TECHNOLOGICAL EDUCATION**

**INSTITUTE OF PEDAGOGICAL AND ADULT EDUCATION
INSTITUTE OF VOCATIONAL TECHNICAL TRAINING
INSTITUTE OF INFORMATION TECHNOLOGIES AND LEARNING TOOLS**

**MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES AND
INNOVATION METHODOLOGIES OF EDUCATION IN
PROFESSIONAL TRAINING: METHODOLOGY, THEORY,
EXPERIENCE, PROBLEMS**

Collection of Scientific Papers

Issue 47

**Kyiv – Vinnytsia
2016**

UDC 378.14
LBC 74.580
C 95

Approved for the print by the resolution of the Scientific Board of Institute of Pedagogical and Adult Education of NAES of Ukraine (Protocol № 4 of 27.04.2016), Institute of Vocational Technical Training of NAES of Ukraine (Protocol № 5 of 02.04.2016), Institute of Information Technologies and Learning Tools of NAES of Ukraine (Protocol № 4 of 28.04.2016), Vinnytsia State Mykhailo Kotsiubynskyi Pedagogical University (Protocol № 4 of 27.04.2016).

EDITORIAL BOARD:

Gurevych Roman S., Doctor of Pedagogics, Professor, Corresponding Member of NAES of Ukraine, Vinnytsia State Mykhailo Kotsiubynskyi Pedagogical University, Institute of Magistracy, Postgraduate and Doctoral Studies, Director, (Editor-in-Chief).

Kolomiets Alla M., Doctor of Pedagogics, Professor, Vinnytsia State Mykhailo Kotsiubynskyi Pedagogical University, Chair of Mathematics and Informatics, Head of Chair (Deputy Editor-in-Chief).

Shevchenko Liudmyla S., Candidate of Pedagogics, Associate Professor, Vinnytsia State Mykhailo Kotsiubynskyi Pedagogical University, Chair of Information and Innovation Technologies in Education, Associate Professor (Executive Secretary).

Nychkalo Nelliya G., Doctor of Pedagogics, Professor, Active Member of NAES of Ukraine, Department of Professional Education and Education of Adults of NAES of Ukraine, Academician-Secretary.

Bykov Valerii Yu., Doctor of Pedagogics, Professor, Active Member of NAES of Ukraine, Institute of Information Technologies and Learning Tools, Director.

Lukianova Larysa B., Doctor of Pedagogics, Professor, Institute of Pedagogical and Adult Education of NAES of Ukraine, Director.

Radkevych Valentyna O., Doctor of Pedagogics, Professor, Corresponding Member of NAES of Ukraine, Institute of Vocational Technical Training of NAES of Ukraine, Director.

Koziar Mykhailo M., Doctor of Pedagogics, Professor, Lviv State University of Life Safety, Rector.

Lazarenko Natalia I., Candidate of Pedagogics, Associate Professor, Vinnytsia State Mykhailo Kotsiubynskyi Pedagogical University, Rector.

Akimova Olga V., Doctor of Pedagogics, Professor, Vinnytsia State Mykhailo Kotsiubynskyi Pedagogical University, Chair of Pedagogics, Head of Chair.

Gomoniuk Olena M., Doctor of Pedagogics, Professor, Khmelnytskyi National University, Chair of Practical Psychology and Pedagogics.

Matiash Olga I., Doctor of Pedagogics, Professor, Vinnytsia State Mykhailo Kotsiubynskyi Pedagogical University, Chair of Algebra and Mathematics Methodologies of Education, Professor.

Tarasenko Galyna S., Doctor of Pedagogics, Professor, Vinnytsia State Mykhailo Kotsiubynskyi Pedagogical University, Chair of Preschool and Primary Education, Head of Chair.

Kovtoniuk Mariana M., Doctor of Pedagogics, Professor, Vinnytsia State Mykhailo Kotsiubynskyi Pedagogical University, Chair of Mathematics and Informatics.

Palamarchuk Olga M., Doctor of Psychology, Associate Professor, Vinnytsia State Mykhailo Kotsiubynskyi Pedagogical University, Chair of Psychology, Head of Chair.

Shakhov Volodymyr I., Doctor of Pedagogics, Professor, Vinnytsia State Mykhailo Kotsiubynskyi Pedagogical University, Chair of Psychology, Professor.

Kademiia Maiia Yu., Candidate of Pedagogics, Associate Professor, Vinnytsia State Mykhailo Kotsiubynskyi Pedagogical University, Chair of Information and Innovation Technologies in Education, Head of Chair.

Gurevych Iryna, Professor, PhD, Knowledge Processing Institute of Darmstadt Technical University, Director (Germany).

Bezhenar Yulia P., Candidate of Pedagogics, Associate Professor, The Educational Establishment «Vitebsk State University named after P.M. Masherov», Faculty of Art and Graphics, Dean (Byelorussia).

Liaska Evgeniia Ivona, Habilitated Doctor (Pedagogics), Professor Ordinarius, Zsheshuvskyi University, High Pedagogic School in Myslovycsi (Poland).

Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training:

C 95 Methodology, Theory, Experience, Problems // Collection of Scientific Papers. – Issue 47 / Editorial Board. – Kyiv-Vinnytsia: TOV «Planer», 2016. – 323 p.

The collection of scientific papers is devoted to theoretical and applied aspects of application of modern information technologies and innovation methodologies of education in professional training, junior specialists, bachelors, specialists and masters. It presents a wide range of scientific works by famous scientists, pedagogues of comprehensive secondary schools, vocational schools, higher education establishments. The target readership of scientific papers collection includes pedagogues of comprehensive secondary schools, vocational schools, higher education establishments and institutions of postgraduate pedagogic education. The articles are presented in author redaction.

Reviewers:

N.M. Bidiuk, Doctor of Pedagogics, Professor (Khmelnyskyi National University)

O.M. Kobernik, Doctor of Pedagogics, Professor (Umanskyi State Pavlo Tychna Pedagogical University)

V.A. Petruk, Doctor of Pedagogics, Professor (Vinnytsia National Technical University)

M.I. Lazariiev Doctor of Pedagogics, Professor (Kharkivska Engineering Pedagogics Academy)

V.G. Khomenko, Doctor of Pedagogics, Professor (Berdianskyi State Pedagogical University)

ISSN 2412-1142
ISBN 978-966-2337-01-3

UDC 378.14
LBC 74.580

© Vinnytsia State Mykhailo Kotsiubynskyi Pedagogical University
© Institute of Pedagogical and Adult Education of NAES of Ukraine
© Institute of Vocational Technical Training of NAES of Ukraine

© Institute of Information Technologies and Learning Tools of NAES of Ukraine © Articles authors © TOV «Planer»

Література:

1. Бех І.Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу в педагогіці [Текст] / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія : Науково-теоретичний та інформаційний журнал Академії педагогічних наук України. – 2009. – №2. – С. 26-31.
2. Бондаревская Е.В. Гуманистическая парадигма личностно-ориентированного образования // Педагогика. – 1997. – № 4. – С. 11-17.
3. Введение в педагогическую культуру: [учебное пособие] / Под ред. Е. В. Бондаревской. – Ростов н/Д: Изд-во РГПУ, 1995. – 172 с.
4. Гриньова Валентина Аксіологічний підхід до проблеми педагогічної культури майбутнього вчителя// Шлях освіти. – 2002. – № 2– С.2-6.
5. Кузьмина Н. В. Профессионализм деятельности преподавателя и мастера производственного обучения профтехучилищ / Н. В. Кузьмина / ВНИИ профтехобразования. – М.: Высш. шк., 1989. – 166 с.
6. Митина Л. М. Учитель как личность и профессионал / Л. М. Митина. – М. : Дело, 1994. – 216с.
7. Никандров Н. Д. Творчество как условие профессиональной подготовки будущего учителя [Текст] / В. А. Кан-Калик, Н. Д. Никандров // Сов. педагогика. – 1982. – № 4. – С. 90-92.
8. Осовский Е. Г. Личностно-ориентированная технология проектирования и проведения вузовских олимпиад [Текст] / Ю. В. Варданян, Е. Г. Осовский // Современные проблемы психолого–педагогических наук ; Межвуз. сб. науч. трудов. – Саранск, 1996. – Вып. 8. – С. 3-5.
9. Поліщук В.А. Теорія і методика професійної підготовки соціальних педагогів в умовах неперервної освіти: Дисс. ... д-ра пед наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» /Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2006. – 454 с.
10. Психологічна енциклопедія / [Авт.– упор. О. М. Степанов.]. – К. : «Академвидав», 2006. – 424 с. (Енциклопедія ерудита).
11. Сисоева С.О. Творчий розвиток особистості в процесі неперервної професійної освіти// Неперервна професійна освіта: теорія і практика: Збірник наукових праць/ За ред. І.А. Зязюна та Н.Г. Ничкало. – К., 2001. – Ч.1. – С.45-53.
12. Слостенин В. А. Педагогика : [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / И. Ф. Исаев, В. А. Слостенин, Е. Н. Шиянов [под ред. В. А. Слостенина.]. – М. : Издательский центр «Академия», 2002. – 576 с.

УДК 140.8:37.034:37.013(73)

Л.І. Довгань, Вінниця, Україна / L. Dougan, Vinnytsia, Ukraine
e-mail: larakon@yandex.ru

ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ТЕОРІЙ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ У ПЕДАГОГІЦІ США

Анотація. У статті досліджено філософські засади теорій морального виховання педагогіки США. Визначено сутність поняття «мораль» з точки зору різних філософських течій. Проаналізовано основні підходи до морального виховання, залежно від їхніх виховних цілей, від того, яку філософську течію вони репрезентують, а також з огляду на те, які завдання і засоби морального виховання в них пропонуються.

Ключові слова: мораль, моральне виховання, моральна поведінка, концепція морального виховання, філософські засади.

Annotation. The article examines philosophical foundations of the theories of moral education in the pedagogy of the USA. The essence of the concept «morality» in terms of different philosophical trends is defined. The main approaches to moral education depending on their educational goals, on what philosophical movements they represent, and what objectives and methods of moral education they offer are analyzed.

Key words: morality, moral education, moral behavior, the concept of moral education, philosophical principles.

Постановка проблеми. У сучасних умовах соціальних та культурних трансформацій, що вирізняються зміною усталеної системи моральних та ідеологічних орієнтирів, особливої гостроти набувають проблеми морального виховання. Сучасна молодь перебуває в центрі конфліктуючих цінностей, стандартів і рольових очікувань, які пропонують їй засоби масової інформації, виховні інститути, різні громадські організації й об'єднання. Розробці якісно нових підходів до морального виховання сучасної молоді може сприяти вивчення надбань педагогічної теорії і практики морального виховання в США.

У процесі морального виховання молоді вітчизняна наука використовує ідеї сучасних теоретичних і прикладних досліджень, практики виховання, власного історичного досвіду, а також позитивного досвіду морального виховання інших держав світу. Особливо актуальне для педагогічної теорії і практики України моральне виховання американських школярів, адже вплив освітньо-виховних ідей філософії освіти США, зокрема в період сучасних глобалізаційних та інтеграційних процесів, на вітчизняну педагогічну теорію і практику важко переоцінити [2].

Обґрунтовані у педагогіці США концепції морального виховання становлять значний інтерес і за належної

адаптації можуть знайти застосування у процесі вдосконалення вітчизняної системи морального виховання молоді.

Аналіз попередніх досліджень. Проблематика морального виховання в педагогіці США досліджувалася багатьма вітчизняними та зарубіжними науковцями. Окремі аспекти морального виховання в США розкриваються у працях О. Боровикової, М. Вайнштейна, Р. Вендровської, Б. Демидова, Р. Діффенбаха, В. Жуковського, І. Задорожнюк, І. Зверєвої, І. Коршакової, Т. Кошманової, М. Красовицького, Т. Левченко, Ф. Махова, Е. Панасенко, В. Пилиповського, Н. Селиванової, Н. Слухай, Е. Чернової, Т. Яркіної та ін.

Незважаючи на посилення інтересу вітчизняних науковців до порівняльно-педагогічних досліджень, можна констатувати, що більш глибокого вивчення потребують філософські засади теорій морального виховання у педагогіці США.

Мета статті полягає у дослідженні філософських засад теорій морального виховання та визначенні на їх основі основних підходів до морального виховання у педагогіці США.

Виклад основного матеріалу. Теоретичні підходи до морального виховання у педагогіці США характеризуються значним різноманіттям і різноплановістю. Розглядаючи загальні засади морального виховання американські педагоги часто вживають поняття «концепція морального виховання», яке означає систему поглядів, спосіб розуміння та тлумачення явищ, пов'язаних з моральним розвитком і формуванням характеру особистості. Паралельно з цим терміном, як синонім, застосовується поняття «підхід до морального виховання». Американські дослідники також оперують також поняттям «модель», наприклад, «модель прийняття моральних рішень», «модель засвоєння цінностей», «модель моральної поведінки» тощо. Цей термін вживається для позначення певної системи (схеми), загального способу організації процесу морального виховання на засадах тієї чи іншої концепції.

Аналіз літератури з філософії виховання свідчить, що частина дослідників дотримується думки про культурну специфічність і відносність моралі, у той час як інші вважають, що мораль долає соціальні обмеження і має абсолютний характер. На думку прибічників екзистенціалізму, зокрема К. Ясперса, найвищою є та мораль, в якій відображено осмислення людиною своєї власної свободи, а нижчою та, в якій свідомість і поведінка особистості пов'язуються із загальними принципами, нормами. Відповідно, добром є все, що вільно обрано особистістю, а злом — усе те, що виражає підкорення особистості колективу. Так, Дж. Кнеллер стверджує, що «добро — це завжди позитивне утвердження свого Я. Зло пов'язане з підкоренням особистості масі» [8, с. 66].

Представники «гуманістичної етики» (У. Файт, А. Гарнет, І. Беббіт, І. Левін) також вбачають сутність моралі у психологічній здатності особистості до самовираження у певних моральних нормах та ідеалах. Слід зазначити, що психологізація явищ моральної свідомості призводить до того, що мораль втрачає об'єктивну основу, суб'єктивізується зміст моральних норм, принципів, ідеалів. При цьому універсальні норми моралі відкидаються як такі, що пригнічують і стримують самовираження особистості.

Прагматисти (Дж. Дьюї), як і представники екзистенціалізму та «гуманістичної етики», виступають проти зовнішнього джерела моралі. Моральні принципи та норми вони виводять не з об'єктивної дійсності, не з соціальних відносин, а з суб'єктивного досвіду особистості. Дж. Дьюї заперечує цінність заздалегідь встановлених моральних правил. На його думку, у людей існують певні моральні уявлення, виражені у словах «чесність», «доброта», «хоробрість» тощо. Однак вони не мають стабільного загального значення, оскільки виражають інтерес до об'єктів чи інститутів, які постійно змінюються. У зв'язку з цим моральні уявлення — це лише інструменти для аналізу певної ситуації, правильність чи хибність яких визначається успішністю індивідуальної відповіді на індивідуальну ситуацію [1, с. 124]. Така позиція являє собою крайній варіант морального релятивізму і містить потенційні загрози для моральної стабільності суспільства.

Один із провідних американських теоретиків філософії виховання П. Шарф також виділяє три основні підходи до морального виховання: 1) механістичний, згідно з яким особистість дотримується моральних вимог суспільства, сподіваючись на винагороду; 2) романтичний (І. Ілліч, Р. Сейнер, Ж.-Ж. Руссо), який намагається захистити особистість від тиску суспільства, наголошуючи на цінностях вільного вибору та формування особистістю власних цінностей; 3) діалектичний (Сократ, Платон, Ж. Піаже, Л. Кольберг), який акцентує увагу на формуванні раціональних засад моральної поведінки, пошуках істини, діалектичному дослідженні засобів досягнення істини [5, с. 359].

Л. Кольберг і Р. Мейер диференціюють основні підходи до морального виховання залежно від того, які виховні цілі ставляться у кожному з них. На основі цього критерію дослідники виділили три підходи до морального виховання: «романтичний», «культурна трансмісія», «еволюційний» або «прогресивістський». «Романтичний» підхід ставить за мету розвиток у учнів цінностей і вмінь, які сприяють психологічно здоровому та комфортному стилю життя. «Культурна трансмісія» передбачає навчання учнів способів поведінки й установок, які відображають традиційні цінності конкретного суспільства і допомагають бути його успішними членами. В «еволюційному» підході метою виховання проголошується розвиток учнів у сфері когнітивного, соціального, морального та емоційного функціонування [3, с. 180-181].

К. Шварцман визначає підходи до морального виховання залежно від того, яку філософську течію вони репрезентують, а також з огляду на те, які завдання і засоби морального виховання в них пропонуються. За цими критеріями вона виділяє чотири основні напрями філософії виховання (консервативний, гуманістичний,

ірраціоналістичний, сцієнтистсько-технократичний) і відповідні концепції морального виховання: прагматичну, неопозитивістичну, утилітаристичну, екзистенціалістичну та ін.

Консервативний напрям, за твердженням автора, охоплює прагматичну та утилітаристську виховні концепції. Прагматична концепція морального виховання пов'язана з філософією прагматизму, представленою насамперед Дж. Дьюї, а також сучасними його послідовниками Т. Браммельдом, Е. Келлі та ін. Методологічною основою цього напрямку філософії виховання слугує теза Дж. Дьюї, згідно з якою моральні якості особистості закладені в її унікальній природі і їх прояв пов'язаний насамперед з індивідуальним досвідом людини. Звідси мету виховання представники прагматизму вбачають не у формуванні певних моральних якостей, принципів, ціннісних орієнтацій особистості, а в розкритті даних їй від природи здібностей і якостей. При цьому індивідуальний досвід особистості розглядається як головна умова її самореалізації.

Індивідуальний досвід, згідно з Дж. Дьюї, визначає суть і характер моральних норм і принципів – тих «інструментів», які особистість на свій розсуд вибирає в кожній ситуації для досягнення успіху. З цього положення випливає висновок, що ріст індивідуального досвіду, який веде до успіху, служить головним критерієм моральної поведінки.

Неопрагматична концепція представлена ідеями представників гуманістичної психології А. Комбса, А. Маслоу, К. Роджерса, які вважають, що «цінність виховання залежить від того, в якій мірі воно сприяє росту особистості, допомагає їй знайти відповіді на повсякденні питання, а головне – вказує, як краще пристосуватися до певної життєвої ситуації» [4, с. 71].

Гуманістичний напрям або «новий гуманізм» пропагує думку про те, що в умовах науково-технічного прогресу соціальне життя потребує раціонального мислення, а не ідеології. У процесі виховання перш за все слід сформулювати ієрархію інтелектуальних здібностей, які в кінцевому результаті визначатимуть моральну зрілість особистості. Отже, показником рівня моральності людини виявляються не вчинки, а її інтелект, тому завдання морального виховання вбачається у формуванні раціонально мислячого суб'єкта [4, с. 41].

Гуманістичний напрям філософії морального виховання пов'язаний з позитивізмом, особливо з філософією й етикою школи лінгвістичного аналізу. Його представники – П. Херст, Р. Пітерс, М. Уорнок і інші – спираються також на психологічні ідеї Ж. Піаже та його послідовників – Л. Кольберга, Дж. Бруннера й ін. Це надає концепціям даного напрямку академічного характеру. Його представники головний засіб утвердження справедливості в усіх сферах суспільного життя вбачають у гуманізації системи виховання.

Для цього напрямку, з одного боку, характерна гостра критика традиційної системи виховання, а з іншого – спроба представити конструктивну програму виховання, в якій максимальна увага приділяється розвитку внутрішнього «Я» особистості. Такий підхід розглядається як альтернативний консервативним, особливо технократичним концепціям виховання. Один із представників «нового гуманізму», А. Комбс, писав: «Ми дотепер зосереджували нашу увагу на методах контролю і керування шляхом маніпулювання стимулами і наслідками поведінки. Ми розглядали мотивацію поведінки не з погляду прагнень людей, а як питання про те, яким чином змусити їх робити те, що від них вимагають інші. Ми були прихильниками занадто вузького погляду на природу людей» [6, с. 301].

Прибічники «нового гуманізму» вбачають основну мету морального виховання особистості в тому, щоб створити умови для її вільного самовираження, і тим самим запобігти небезпеці формування уніфікованої поведінки. Для досягнення цієї мети, на їх думку, у процесі виховання необхідно насамперед сформувати інтелектуальні здібності особистості, які у кінцевому рахунку визначають її моральну зрілість. Звідси головне завдання виховання вбачається у формуванні раціонально мислячого суб'єкта. Відповідно, основна увага приділяється логічному характерові морального виховання. Прихильники гуманістичної концепції виховання вирішальну роль у формуванні моралі відводять суб'єктові, а соціальне середовище, на їхню думку, лише змушує особистість шукати нові форми пізнавальної структури. Моральний розвиток, таким чином, виявляється наслідком психологічної здатності особистості відігравати основну роль у суспільстві — ототожнювати свої інтереси з інтересами інших і тим самим додержуватися принципу справедливості і гармонії як вищих критеріїв справжньої моралі.

Ірраціоналістичний підхід ґрунтується на розумінні людини як неповторної, унікальної цінності та критичному ставленні до ролі соціального середовища у формуванні людини, яке може лише перешкоджати становленню моральної самості. Вважається, що соціальні інститути націлені на уніфікацію особистості, її поведінки, в той час як моральне виховання покликане розкривати індивідуальні якості та здібності людини, тобто сприяти саморозвиткові та самовихованню, яке передбачає подолання у поведінці людини колективістських тенденцій [4, с. 44].

Сцієнтистсько-технократичний напрям, що базується на ідеях Б. Скіннера, заперечує думку про те, що головною метою виховання є самовираження особистості. Процес морального виховання, з точки зору цього підходу, має спрямовуватись на прищеплення дітям навичок моральної поведінки й установок соціального середовища. Головним засобом реалізації такого виховного процесу повинен бути жорсткий контроль соціального середовища через механізм «підкріплення», тобто систему заохочень і покарань за найменші відхилення від заданої програми [4, с. 46].

3. Малькова, подібно до К. Шварцман, виділяє підходи до морального виховання у педагогіці США залежно

від того, яка філософська теорія покладена в їх основу. Відповідно, дослідниця виокремлює теологічний підхід, теорію інструменталізму, антропологічну теорію та теорію самореалізації особистості [89].

Теологічний підхід до морального виховання домінував у педагогіці США до 19 століття, коли релігія та церква відігравали основну роль в освіті та вихованні. Поступово вони втратили свої позиції, коли відбулося розмежування школи та церкви на державному рівні. Теологічний підхід передбачає три складових елементи системи морального виховання у школі: пізнання Бога, виховання любові до Бога та служіння Богу. Головним джерелом отримання знань про Бога виступає Біблія. У програмі виховання передбачається, що служіння Богу повинно полягати у філантропічних справах: допомога бідним та хворим, робота у домах інвалідів та дитячих центрах. У процесі морального виховання заохочується аскетизм, самообмеження в діях [1, с. 122].

Теорія інструменталізму, що виникла як реакція на догматичну релігійну мораль, проголошує відмову від авторитарних моральних принципів, які ззовні нав'язуються людині. Особлива увага надається особистому досвіду як засобу пізнання оточуючого світу, здобуття знань, розвитку характеру, оскільки саме у процесі набуття особистого досвіду індивід взаємодіє з соціальним середовищем, пристосовується до нього і виробляє власну поведінку. Інструменталісти (В. Багер, Дж. Дьюї, У. Кілпатрик, Д. Чайлдз) вважають, що найбільш ефективне навчання моралі відбувається у процесі діяльності, коли дитина вступає у реальні зв'язки з іншими людьми. Прибічники цього підходу вважають, що моральне виховання не повинно складати окремий напрям роботи школи, адже кожна відповідь школяра на численні ситуації, які виникають у його житті, вчить моралі. На думку Д. Чайлдза, саме у ході різноманітних та взаємозалежних життєвих ситуацій виникають умови для прийняття моральних рішень. І дитина, роблячи висновки про хороше і погане на основі аналізу наслідків своїх дій, виростає у своїй здатності функціонувати як відповідальна моральна істота [1, с. 125]. Отже, метою вчителя має бути створення різних виховних ситуацій, які б навчали учнів моралі.

Антропологічна концепція морального виховання ґрунтується на визнанні універсальних, спільних для усіх людей інтересів і потреб, які визначають їхню поведінку та взаєностосунки. Моральні цінності, з точки зору антропологів (Т. Брамелд), — це задоволення спільних для всіх людей потреб. Людські відносини, згідно з таким підходом, повинні стати центральною темою школи, у зв'язку з чим її робота має полягати у: 1) моральній орієнтації молоді на основі тих загальних норм поведінки, які можуть бути вироблені з урахуванням даних антропології про єдині для всіх людей потреби, прагнення, інтереси; 2) вихованні інтернаціоналізму через вивчення культури, звичаїв, мови інших народів; 3) вивченні ірраціональних сил, що руйнують гармонію як між людьми та групами, так і в самій особистості [1, с. 127-128]. Таким чином, прибічники теорії антропологізму вважають, що, поставивши людські стосунки в центр уваги, школа може стати засобом досягнення соціальної гармонії у світі.

Концепція самореалізації особистості заперечує зовнішні стандарти чи заздалегідь встановлені правила поведінки, які пригнічують та не дозволяють виявитися вродженій сутності особистості, яка є основою її неповторного «я», джерелом усього доброго, що є в людині. Одночасно підкреслюється важливість власних переконань, ідеалів, цінностей для поведінки людини, які вона повинна створити сама, відповідно до особливостей своєї натури. Вважається, що кінцевою метою та найвищим благом кожної людини є конструювання та вивчення свого внутрішнього світу, організація життя та поведінки відповідно до імпульсів, які йдуть з глибин «Я» [1, с. 128-129].

Прихильники цього підходу А. Комбс, А. Маслоу, К. Роджерс стверджують, що школи не потребують спеціальних програм морального виховання, оскільки моральному вихованню сприяє шкільне середовище, навчальні програми, стосунки вчителів та учнів.

Слід відзначити, що переважна більшість науковців США не керується певними чіткими критеріями під час виділення різних концепцій морального виховання. До уваги береться здебільшого рівень популярності певної концепції серед педагогів у той чи інший історичний період. Так, більшість педагогів (М. Берковиц, Дж. Дьюн, Т. Лікона, Л. Нусі, Т. Робінзон та ін.) виділяють три основні концепції морального виховання: виховання характеру, осмислення цінностей та морального розвитку.

У. Кілпатрик вважає провідним напрямом морального виховання концепцію виховання характеру, яка акцентує увагу на позитивному прикладі та стимулює учнів розвивати звичку добре поводитися, передбачає роз'яснення дітям того, яка поведінка є позитивною, а яка поганою, а також спрямована на створення морального шкільного середовища, в якому особлива увага звертається на дисципліну, благодійну діяльність у межах школи та суспільства тощо. Концепції осмислення цінностей та морального розвитку автор розглядає як експериментальні і такі, що спричиняють зниження рівня моральності молоді [7, с. 67].

Висновки. Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що у сучасній американській педагогіці не існує загальноприйнятої класифікації концепцій морального виховання. Зазвичай дослідники виділяють концепції морального виховання залежно від виховної мети та завдань, розуміння поняття «цінність», вибору методів чи форм виховання. Значна частина науковців виділяє концепції морального виховання залежно від того, наскільки поширеними чи популярними вони є, не дотримуючись при цьому певних критеріїв. При цьому найчастіше дослідники виділяють такі концепції морального виховання, як осмислення цінностей, виховання характеру та моральний розвиток особистості.

Література:

1. Малькова З. А. Некоторые теории нравственного воспитания в американской педагогике / З. А. Малькова // Советская педагогика. – 1966. – № 10. – С. 120-130.
2. Олішкевич С.В. Виховання характеру в учнів американських загальноосвітніх шкіл (середина ХХ – початок ХХІ століття): дис... кандидата пед. наук / Олішкевич Світлана Вікторівна. – Острог, 2016. – 253 с.
3. Пауэр Ф. Подход Лоуренса Кольберга к нравственному воспитанию / Ф. Пауэр, Э.Хиггинс, Л.Кольберг // Психологический журнал. – 1992. – Т. 13, № 3. – С. 175-182.
4. Шварцман К. А. Философия и воспитание: Критический анализ немарксистских концепций / К. А. Шварцман. – М.: Издательство политической литературы, 1989. – 236 с.
5. American Educators' Encyclopedia / E. L. Dejnozka, D. E. Kapel. – New York: Greenwjr Press, 1991. – 716 p.
6. Combs A. Humanism, education and future // Educational Leadership. – 1978. – V. 35. – № 4. – P. 300-314.
7. Kilpatrick W. Experiments in Moral Education / W. Kilpatrick // ICUS Evening Speaker Identity and Character: The Seventh International Congress of Professors World Peace Academy. – 1997. – November 24-29. – P. 67-91.
8. Kneller J. Existensialism and Education / J. Kneller. – N. Y.: Basic Books, 1964. – 257 p.

УДК 172.15

К.Є. Дроздова, Вінниця, Україна / K. Drozdova, Vinnytsia, Ukraine
e-mail: katrin4136@gmail.com

НАЦІОНАЛЬНА САМОСВІДОМІСТЬ ЯК ФІЛОСОФСЬКЕ ПОНЯТТЯ

Анотація. У статті проаналізовані наукові підходи до визначення сутності та структури поняття «національна самосвідомість». Філософські погляди на проблему національної самосвідомості розглянуто як в аспекті сутності національної самосвідомості, так і її структури. Вказані проблеми розглянуті не лише на теоретичному рівні, але й пов'язані з практично-політичними аспектами національних відносин в Україні

Ключові слова: національна самосвідомість, структура національної самосвідомості, національна свідомість, філософія самосвідомості.

Annotation. The article analyzes the scientific approaches to definition of essence and structure of the concept of «national identity». Philosophical views on the problem of national identity representation in stages. The features of the views of scientists in the field of philosophical thought on the content and structure of the national consciousness of the person.

Key words: national identity, national consciousness, national consciousness, the philosophy of consciousness.

Постановка проблеми. На сучасному етапі становлення та розвитку української держави особливої актуальності набуває проблема національної самосвідомості. Набуваючи характеру комплексної проблеми національна самосвідомість стає об'єктом вивчення різних наук (психології, соціології, філософії, антропології, педагогіки). Однак, для того, щоб відобразити сутнісні аспекти цієї проблеми, необхідно впровадити інтегративний підхід, який би поєднував результати і досягнення у вивченні національної самосвідомості кожної із наук. Сутність цього підходу в здійсненні філософсько-теоретичного аналізу та узгоджень дозволяють більш системно відобразити сутність даного феномену.

Аналіз попередніх досліджень. Феномен «національна самосвідомість» став об'єктом дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних учених: О. Уледова, А. Дербака, Й. Вироста, С. Калтачхана, Г. Глазермана, А. Дашдамирова, В. Жмиря, А. Агаєва.

У сучасній філософській науці структурні компоненти національної самосвідомості розглядали В. Бабаков, В. Семенов, Л. Дробіжева, С. Калтачхан та ін.

Національна самосвідомість є складною проблемою, а тому отримує неоднозначні вирішення і є предметом дискусій.

Метою статті є здійснення теоретико-методологічного аналізу феномену «національна самосвідомість», що дозволить в основному досягти відповідної визначеності змісту даного соціального явища, більш глибоко розуміти його сутність. Для досягнення поставленої мети ми визначили основні завдання статті:

- дослідити основні підходи щодо структурування феномену «національна самосвідомість» на окремі складові компоненти;
- показати актуальність та вагомість цих питань для сьогодення України, становлення та розвитку її як самостійної та незалежної держави.

Виклад основного матеріалу. Національна самосвідомість є головним компонентом свідомості нації, яка відіграє важливу роль в становленні та розвитку української держави.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Гуревич Р.С. ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ОСВІТИ – ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА ХХІ СТОЛІТТЯ.....	5
Козяр М.М. ФОРМУВАННЯ ПЕРСОНАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПЕДАГОГА.....	10
Лаверіненко О.А. МАЙСТЕР ПЕДАГОГІЧНОЇ СПРАВИ — В.О. ЩЕПОТЬЄВ (1880-1937 рр.).....	14
Гомонюк О.М. ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА ПЕДАГОГА ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЙОГО ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ.....	18
Довгань Л.І. ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ТЕОРІЙ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ У ПЕДАГОГІЦІ США.....	21
Дроздова К.Є. НАЦІОНАЛЬНА САМОСВІДОМІСТЬ ЯК ФІЛОСОФСЬКЕ ПОНЯТТЯ.....	25
Самофалова М.О. ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ ЗА КОРДОНОМ.....	28

РОЗДІЛ 2

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ ТА РОЗВИТКУ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Баличева Н.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ.....	33
Брилін Б.А., Бриліна В.Л. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ.....	36
Бялик О.В. РОЛЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У ЗДІЙСНЕННІ СТАТЕВОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ КРАЇН ЄВРОСОЮЗУ	40
Глуханюк В.М., Подпокровний С.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ.....	44
Голюк О.А. ВИКОРИСТАННЯ КОМУНІКАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІНТЕРНЕТУ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДНЗ.....	48
Кобися В.М., Дудар О.О. ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ З ХІМІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ ВІРТУАЛЬНОЇ ХІМІЧНОЇ ЛАБОРАТОРІЇ.....	52
Ємчик О.Г. МІСЦЕ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ У СТРУКТУРІ ЯКОСТЕЙ МАГІСТРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	56
Іванчук А.В., Мельничук В.П. НАВЧАЛЬНИЙ МАТЕРІАЛ ПРО КОЛЬОРОВУ МЕТАЛУРГІЮ В ЗМІСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ.....	59
Катеринюк Г.Д. РОЗВИТОК МАТЕМАТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ ДО МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ.....	63
Кобися А.П., Кащей В.А. ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ХІМІЇ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	67
Любчак Л.В. ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ТРЕНІНГУ В ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	70
Матвійчук А.Я., Філімончук Ю.В., Парфенюк А.В. ЕЛЕМЕНТИ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЕНЕРГЕТИЦІ ПІД ЧАС ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ З ЕЛЕКТРОТЕХНІКИ.....	75

Наукове видання

**СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ:
МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ, ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ**

Збірник наукових праць

С 95 Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 47 / редкол. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. – 323 с.

Відповідальний за випуск	Р.С. Гуревич
Оригінал-макет	В.П. Король
Технічний редактор	Т.Ц. Король
Комп'ютерний набір	Н.С. Коцьона
Дизайн обкладинки	Д.М. Луп'як

Збірник наукових праць включено до наукометричних баз:
Google Scholar, Україніка наукова

Збірник наукових праць «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми» включено до переліку наукових фахових видань України у галузі «Педагогічні науки» (наказ Міністерства освіти і науки України № 1328 від 21 грудня 2015 року).

**Засновник Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського**

Офіційна веб-сторінка журналу:
<http://vspu.edu.ua/faculty/imad/sc.php>

**Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації –
серія КВ № 8417. Видане 06.02.2004 р.**

Підписано до друку 10 травня 2016 р.
Формат 60х84/8.
Папір офсетний. Друк різнографічний.
Гарнітура Calibri. Ум. др. арк. 14,7
Наклад 85 прим.

Видавець і виготівник ТОВ «Фірма «Планер»
Реєстраційне свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців серія ДК №3506 від 25.06.2009 р.
21050, м. Вінниця, вул. Визволення, 2
Тел.: (0432) 52-08-64; 52-08-65
<http://www.planer.com.ua> E-mail: sale@planer.com.ua

Scientific Edition

MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES AND INNOVATION METHODOLOGIES OF EDUCATION IN PROFESSIONAL TRAINING: METHODOLOGY, THEORY, EXPERIENCE, PROBLEMS

Collection of Scientific Papers

C 95 Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training: Methodology, Theory, Experience, Problems // Collection of Scientific Papers. – Issue 47 / Editorial Board. – Kyiv-Vinnytsia: TOV «Planer», 2016. – 323 p.

Editor-in-Chief	R.S. Gurevych
Layout	V.P. Korol
Technical Chief	T.Ts. Korol
Computer typesetting	N.S. Kotsona
Cover Design	D.M. Lupiak

Collection of Scientific Papers is abstracted and indexed in scientific services:

Google Scholar, Ukrainika Naukova

Collection of Scientific Papers «Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training: Methodology, Theory, Experience, Problems» is listed in Special Editions of Ukraine in «Pedagogical Science» (Order of Ministry of Education and Science of Ukraine № 1328 of 21.12.2015)

Founder Vinnytsia State Mykhailo Kotsiubynskyi Pedagogical University

Webpage of journal:
<http://vspu.edu.ua/faculty/imad/sc.php>

Certificate of state registration of the printed source of mass medium KB № 8417

Published of 06.02.2004.

Signed of 10.05.2016
Format 60x84/8.
Offset paper. Risography print.
Typeface Calibri. Ум. др. арк. 14,7
Bill of 85 copies.
Publisher TOV «Planer»

Certificate of state registration of printed source in
State Register of publishers DK № 3506 of 25.06.2009
21050, Vinnytsia, Vyzvolennia St., 2
Tel.: (0432) 52-08-64; 52-08-65
<http://www.planer.com.ua> E-mail: sale@planer.com.ua